
Wynchgate Children's Services The Civic Centre
Brown Street
Londen N24 3EA

18 januari 2011

Betreft: Jonah Jewell – geb. 11 mei 2000

Geachte meneer en mevrouw Jewell,

Naar aanleiding van uw verzoek aan de SEN Complex Needs-commissie om te overwegen Jonah toe te laten tot een internaat voor speciaal onderwijs voor autistische kinderen is de commissie unaniem tot de conclusie gekomen dat Jonah in educatief en sociaal opzicht het beste in zijn eigen woonplaats kan worden opgevangen.

Het gemeentelijk beleid is erop gericht kinderen zo veel mogelijk binnen de eigen omgeving te begeleiden door middel van een multidisciplinaire aanpak die zowel thuis als op school ondersteuning biedt.

Uit de ingediende rapporten blijkt dat Jonah zich op Roysten Glen in voldoende mate ontwikkelt en dat hij buitengewoon goed door zijn liefdevolle ouders wordt ondersteund. De commissie is derhalve van mening dat Jonah in september van dit jaar voor zijn vervolgonderwijs kan worden overgeplaatst naar de onlangs gerenoveerde Maureen Mitchell Secondary School.

Hoogachtend,

Adele Latchford
Hoofd Bureau Jeugdzorg

cc.

Claire McDonald, logopedist

Anita Kaur, orthopedagoog

Jennifer Porter, directeur Roysten Glen School

Emilio De Rossi, consulterend kinderarts

Mary Carey, maatschappelijk werker

Emma wacht in de keuken omdat ze moet kokhalzen van de geur. En zo verloopt elke dag volgens hetzelfde stramien: het bad loopt vol, Jonah staat bescheten te wachten terwijl ik de ramen openzet, het bed afhaal en een ontsmettingsmiddel op het onderlaken spuit. Ik rol het beddengoed en zijn stinkende pyjama op tot een bal. De onwelriekende luier en de vieze doekjes gaan in een plastic zak, en hij gaat in bad zitten. Het schuimende water verandert onmiddellijk in bouillon. Ik was hem grondig, gebruik de douche om de lastige stukjes weg te spoelen en droog hem af met zijn eigen marineblauwe handdoek, want hij krijgt een woedeaanval als ik daar een andere handdoek voor neem. Nadat hij is aangekleed, leid ik hem met zachte hand de gang door om te gaan ontbijten. Zo hebben we de taken verdeeld: zij houdt zich bezig met wat erin gaat, ik met wat eruit komt.

De brief ligt opgevouwen op tafel, duidelijk eerst in elkaar gefrommeld en daarna gladgestreken. We zeggen minstens tien minuten niets; als we eerder beginnen te praten, ligt het aan mij. Ik heb geleerd om mijn geduld te bewaren. Uiteindelijk pak ik de brief en lees hem. Er staan geen opmerkelijke dingen in, maar toch zeg ik verontwaardigd: 'Nou, dat is het dan.'

'De eeuwige optimist.'

'Het lijkt George Orwell wel. Wat bedoelen ze in hemelsnaam met "in voldoende mate"? Zouden ze hun eigen newspeak geloven?'

Ik zit aan de eettafel met mijn hoofd in mijn handen, inmiddels

mijn vaste yogahouding bij het ontbijt. De waarom-ik-positie.

Dit onbeduidend vertoon van zelfmedelijden heeft niet meer dan een minuut geduurd, maar in die tijd is onze zoon uit ons blikveld verdwenen.

‘Waar is hij? Jonah? Heb je niet op hem gelet, Ben?’

‘Ik zat met jou te praten,’ zeg ik. Ik loop naar de keuken, Jonahs vaste stop als niemand op hem let. Daar is hij niet, maar er zijn wel sporen: een lege beker Cornish Vanilla. Er zit ijs op de glimmende zwarte apparaten, de roestvrijstalen koelkast, de marmeren vloertegels en, als ik me omdraai, ook in zijn haar, dat tot op zijn schouders valt. Ook zijn gezicht en zijn blauwe trainingspak van school zitten eronder. ‘Wat ben je toch een poepdoos, Jonah. Emma, hij moet weer onder de douche en verschoond worden.’

Opgelucht en schuld bewust zien we hem in het busje wegrijden.

‘Ik trek dit niet,’ zegt Emma huilend.

Door haar gejammer knijp ik mijn knokkels wit.

Ik kies feilloos de verkeerde woorden. ‘Doe niet zo melodramatisch.’

‘Hou toch je kop, Ben. Heb jij dan iets bedacht? Jij wilt met die oude Luger van je vader zeker de commissie in gijzeling nemen, net zo lang tot ze om zijn?’

‘Als Bonnie en Clyde?’

Ze moet lachen, waardoor mijn maagzuur wordt geneutraliseerd. Dit hebben we in de afgelopen anderhalf jaar al vaak meegeemaakt, maar de humor die ons tot dusverre altijd nog op de been hield, is inktzwart geworden, en we zitten niet echt meer op één lijn. Dus daarom praat ze maar, heel veel. Steeds hetzelfde. Een mantra van ellende.

‘Ik moet steeds denken aan de woorden die hij zei: bubbel, deur, dada, mama. Waarom is hij daarmee opgehouden? Vannacht droomde ik dat hij de kamer binnenkwam en tegen me aan begon te praten, en het rare was dat het zijn stem was. Dat weet ik zeker. Toen ik wakker werd, was ik er heilig van overtuigd dat het echt gebeurd was, maar toen hoorde ik jou in de badkamer, je was hem

aan het verschonen, en ik was godsgruwelijk teleurgesteld. Heb jij dat ook wel?’

‘Soms.’

Maar nee dus.

Ze leest de brief nogmaals door terwijl ik mijn koffie opdrink. Ik zie dat ze haar ogen ten hemel slaat en met haar vingers door haar kastanjebruine haar strijkt. Ik zie een paar glimmende grijze haren in het schijnsel van de spotjes. Met haar lippen mompelt ze wat zonder geluid te maken. Ze schudt haar hoofd, en dan zwelt haar stem aan tot gefluister. ‘Liefdevolle ouders, liefdevolle ouders, liefdevolle ouders,’ zegt ze.

‘Ze zijn niet goed bij hun hoofd. Dit is echt de omgekeerde wereld. Wij worden gestraft omdat we hem met liefde verzorgen en hij niet zo goed in autisme is als wel zou kunnen.’

‘Hij zal nooit de selectie voor het nationale autistenteam halen.’

‘Het is net alsof ze ons willen pakken omdat we er nog niet helemaal onderdoor zijn gegaan. Kennelijk is het allemaal nog niet erg genoeg. Hij hoeft geen helm op, hij hoeft geen koptelefoon op, en wij zijn niet aan de drugs.’

‘Nog niet.’

Het is inderdaad een raar systeem, een kosten-batenanalyse zonder dat het menselijk aspect daarbij meegewogen wordt.

Ik zeg: ‘Misschien zou het helpen als ik een zenuwinzinking krijg, en als jij je dan aan een cliënt vergrijpt en uit de advocatuur gezet wordt, zijn we arm en ten einde raad. Zou dat onze zaak niet verder helpen? En als de nood echt aan de man komt, kunnen we altijd nog uit elkaar gaan. Ze zijn dol op alleenstaande ouders.’ Ik lach wat om het absurde ervan.

Ik kijk naar haar, maar ze kijkt niet terug en ze lacht ook niet. Ze pakt haar koffertje en gaat weg.

‘Tot later,’ zeg ik tegen de dichtgaande deur.

Tegen elven ben ik in het magazijn, waar honderden borden staan te wachten om afgewassen te worden, aangekoekt met de stinkende, hard geworden restanten van een feestelijk banket. Dit is mijn

dagelijkse ritme: tafels, stoelen, borden, bestek en glazen smetteloos schoon verhuren, de hele troep ongeordend terugkrijgen, afwassen, inpakken en weer afleveren. Zo verdien je de kost als je geen lust meer hebt om te leven.

‘Ik ga lunchen.’

Valentine, die er met zijn een meter tachtig en gespierde schouders uitziet als een *fast bowler* van de West-Indies, staat glazen te poleren. Hij kijkt niet op.

‘Ik ga lunchen.’

‘Ik hoor je wel,’ zegt hij. ‘Heb je je mobieltje bij je? Ik neem niet op.’

‘Ik blijf maar een uurtje weg.’

‘Uh-huh.’

‘Ben om twaalf uur terug.’

‘Vast.’

‘Zet hem anders maar op het antwoordapparaat.’

‘Goed.’

‘Als mijn vader komt, moet je maar zeggen dat ik bestellingen aan het rijden ben.’

‘Goed.’

Ik haal twintig pond uit de kas en loop door de aangrenzende drukkerij naar buiten. Vinod klampt me aan.

‘We moeten het even over de huur hebben.’

‘Ik heb zo een vergadering. Twaalf uur?’

‘Dat zei je gisteren ook.’

Ik loop langs hem en storm naar buiten.

‘Zeshonderdtwintig pond, Ben.’

‘Geen probleem.’ Echt wel.

‘Goedemorgen, Ben.’

‘Andrea.’

‘Guinness?’

‘Lekker, schat.’

Terwijl ze mijn biertje tapt, zegt ze: ‘Hoe staat het met je huis, snoes?’ Andrea heeft altijd krullen in haar bruine haar. Ze ziet eruit

als een superfotomodel en heeft de stem en de adamsappel van een prijsvechter.

‘Het wachten is nog steeds op een bouwvergunning van de gemeente. Stelletje eikels.’

‘Eikels. Maar goed, ondertussen kun jij toch al wel aan de gang?’

‘Dat wel,’ zeg ik. Ik ga op een kruk aan de hoefijzervormige bar zitten. ‘Teringlijers.’

Dit is mijn alter ego, aangepast aan de andere leden van de Club van Professionele Drinkebroers – stuk voor stuk kleine zelfstandigen, stuk voor stuk Ieren – in een poging erbij te horen. Het is nog vroeg en ik ben gelukkig de enige hier. Ik zit achter een pint Guinness om mijn angsten weg te drinken. Ik hou van de houten lambriering, de plakkerige vloer en het Ierse gezelschap. Ik vind het heerlijk dat ze me beschouwen als een van hen. Het is per toeval zo gekomen, maar ik heb ze niet wijzer gemaakt, en nu word ik lyrisch van van alles en nog wat, van muurtjes stuken tot de paus. Het voelt helemaal niet verkeerd om een paar uur per dag katholiek te zijn. Leuk om even uit te proberen of het je ligt. Het is in elk geval leuker dan het verhuren van cateringspullen, en ik kan de anonimiteit zeer waarderen. Het ging niet vanzelf, ik heb echt moeten knokken voor deze kruk. Vijf maanden in de kroeg gehangen voordat ik de moed bij elkaar had geschraapt om erbij te gaan zitten. Ik heb net mijn tweede glas besteld wanneer mijn mobieltje als een ondersteboven liggende pissebed op de bar begint te bewegen. JONAH: SCHOOL.

‘Niks met hem aan de hand.’ Jonah grijnst en kijkt over mijn schouder naar de parkeerplaats zonder met zijn ogen te knippen. Met die wimpers van hem zou je libellen kunnen vangen. ‘Weten jullie zeker dat hij zich niet lekker voelde?’

‘Meneer Jewell, hij heeft de hele boel ondergekotst.’

‘Maar hij heeft zelf geen spatje?’

‘Nee, maar alles van juf Glen moet naar de stomerij.’

Ik bied niet aan de onkosten te vergoeden.

‘Dat komt door het hoesten. Hij is niet ziek. Ik meen het. Ik bedoel, kijk nou eens naar hem.’

Jonah staat bij de deur te springen en kijkt naar massale zwermen spreeuwen die grillige patronen in de lucht beschrijven.

‘Het spijt me, meneer Jewell. Hij moet achtenveertig uur thuisblijven. Standaard na het overgeven. Richtlijn van de gemeente.’

‘Geweldig. En hoe moet ik dat met mijn werk regelen?’

‘Het spijt me echt heel erg. Kan zijn moeder hem niet opvangen?’

Ze is hier nieuw, deze Maria. Is hier pas na de kerst komen werken. Ik snap niet hoe ze het redt. Ze heeft een bleke huid en rood haar en is slank – buitengewoon aantrekkelijk op een engelachtige manier – maar lichamelijk kan ze Jonah en zijn onvoorspelbare klasgenoten niet aan.

‘Vrijdag dus weer?’

‘Ja, vrijdag, als hij dan tenminste niet meer overgeeft,’ zegt ze.

‘En Cherrytree dan?’ De opvang waar hij twee keer per week na school en op zondag heen gaat, een heerlijke dag zonder luiers.

Ze kijkt me grijnzend aan. ‘Ik geef wel door dat Jonah niet komt.’

Veroordeeld. Geen voorwaardelijke invrijheidstelling. ‘Goed. Kom, Jonah.’ Ik pak zijn hand, maar hij rukt zich los, dus ik loop maar achter zijn springende gestalte naar de auto, deel de komende twee dagen in uren en minuten en seconden in en bal mijn vuisten in mijn zakken.

‘Nee, ik kan niet, Ben. Ik zit beide dagen in de rechtszaal.’

‘Maar je weet toch dat donderdag en vrijdag mijn drukste dagen zijn? Kunnen we dan niet allebei een dag doen?’

Een stilte en een diepe zucht als antwoord. Met haar vork schuift ze een paar rucolablaadjes op haar bord heen en weer.

‘En je vader dan?’

‘Je weet toch dat we sinds Jom Kippoer september vorig jaar geen contact meer hebben?’

‘Wat zijn jullie allebei toch vreselijk kinderachtig, zeg. Wat je goed moet begrijpen...’

Daar gaan we weer.

‘... is dat iemand langer in voorarrest wordt gehouden als ik niet

kom opdagen. Als jij thuisblijft, krijgt iemand hooguit geen visvorkjes. Zal ik hem bellen? Hij vindt het vast leuk om Jonah weer te zien.'

'Nee. Ben je uitgegeten?' vraag ik. Ik pak haar bord. Maar ze heeft me te pakken, dat weet ze maar al te goed, en ik kan nu niet tegen haar op, dus daarom begin ik maar af te wassen. Woedend brand ik mijn vingers bijna aan het hete water.

'Ik ga even bij Jonah kijken. Zie ik je zo in de kamer?'

In een oogwenk is ze weer terug.

'Hij is klaarwakker, en het stinkt op zijn kamer.'

'Verschoon hem dan.'

'Ben...'

'Weet je wat? Ik doe het wel, oké?'

Hij is geen baby meer, althans lichamelijk niet. In de loop der jaren heb ik andere kinderen een hele ontwikkeling zien doormaken, en met angst en beven zag ik de dag tegemoet waarop mijn zoon nog voor het stoplicht in z'n vrij zou staan te wachten terwijl de rest pijlsnel optrok om in de verte te verdwijnen. Elke maand werd de kans kleiner dat er nog een woord over zijn lippen kwam. Nu is hij tien, en statistisch gezien is het uitgesloten dat hij ooit nog zal gaan praten. Zijn geest is als een woordenboek waarvan de bladzijden aan elkaar zijn blijven plakken. Ik geef hem een zoen op zijn voorhoofd en trek het dekbed tot aan zijn kin op. Ik weet niet of hij 's nachts slaapt, maar zolang hij zich stilhoudt, kan ik ermee leven. Het probleem is dat dat zelden het geval is.

Voordat ik weer naar Emma ga, klok ik de halfvolle fles wijn achterover en zet hem leeg terug in de koelkast.

'Alles goed met hem?' Ze zit met opgetrokken knieën op de bank. 'Met ons ook alles goed?'

'Ik zou zeggen dat we er allebei zo'n beetje hetzelfde aan toe zijn, niet? We zijn aan het slaapwandelen.'

'Ik neem aan dat een wip er niet in zit?' vraagt ze.

Ik lach, sissend en nerveus, en archiveer haar opmerking in het laatje 'retorisch'. Het is al maanden geleden, en haar suggestieve op-

merkingen en toespelingen snijden als een mes door mijn ziel. Niet dat ik haar niet meer aantrekkelijk vind; het is meer het mogelijke gevolg ervan. De stille wetenschap dat ze de wens heeft ons gezin uit te breiden. Dit heeft zich nog niet ontwikkeld tot een gapende kloof tussen ons, maar de barsten zijn al zichtbaar. Misschien als Jonah als tweede kind geboren was... Ze staat op van de bank, loopt de gang in, naar de wc. Het is de vierde keer vanavond. Vijf minuten om zich even terug te trekken, neem ik aan.

‘Kun je me nog een glas wijn inschenken?’ vraagt ze wanneer ze terug is.

‘De fles is leeg.’

‘Nee, die was nog halfvol.’ Ze kijkt me strak aan.

‘Wat?’

‘Dat weet je best.’

‘Mag ik na het eten ineens geen glaasje wijn meer?’

‘Het is meer waar je niet meer toe in staat bent na je glas wijn en je brandy of whisky. Denk maar niet dat ik niet weet waarom je altijd zegt dat ik alvast maar naar bed moet gaan. Ik ben niet achterlijk, Ben.’

Ik kan er niet zo goed mee omgaan wanneer ik betrappt word, vernederd word. Ik hul me dan in een bedrukt en loodzwaar stilzwijgen. We weten allebei dat het mijn manier is om haar te ontlopen, maar ik weet niet of ze zich ervan bewust is dat ik altijd het gevoel heb aangerand te worden wanneer ze ’s morgens vroeg tegen me aan schurkt en haar achterwerk in mijn kruis drukt. De seks heeft niets ongedwongens meer, en misschien droomt zij van een dikke blauwe streep op een ondergepist stukje plastic, maar voor mij is de lol er dan vanaf. Ik vind het makkelijker om me achter een drankprobleem te verschuilen dan om toe te geven dat ik haar wens niet deel. Dus zo nu en dan geef ik haar haar zin, en dan hoop en bid ik dat mijn zaad het richtinggevoel en de snelheid van een luiaard heeft. Het is per slot van rekening mijn zaad.

Ze trekt een nieuwe fles open en schenkt zichzelf een glas in.

‘Ben, ik heb vandaag met een collega gesproken.’

‘O ja?’

‘Ze is gespecialiseerd in onderwijszaken.’

‘En?’

‘Zoals de zaken er nu voor staan, schat ze onze kansen niet hoog in.’

‘En wat levert dat briljante inzicht op?’

Ze geeft me een por in de ribben. ‘*Zoals de zaken er nu voor staan*, zei ze.’

‘En hoe staan de zaken ervoor?’

‘Wij. Allebei. Met de middelen die tot onze beschikking staan.’

‘Ik dacht dat dit over Jonah ging.’

‘Het gaat ook over Jonah. Ik heb haar de brief laten lezen. We hebben er andere rechtszaken bij gehaald, zaken die positief zijn uitgekapt. Bepaalde factoren kwamen steeds weer terug, dingen die in zijn geval een gunstige invloed zouden kunnen hebben.’

‘Zoals?’

‘Waar we het vanmorgen over hadden. Uit elkaar gaan. Ze zijn dol op alleenstaande ouders, weet je nog?’

‘Dat was een grapje, Emma, en niet zo’n goeie ook.’

‘Heb je mij horen lachen?’

‘Meen je dit nou? Wil je zogenaamd uit elkaar gaan?’

‘Dat zouden we dan voor Jonah doen.’

‘Alleen maar voor hem?’

‘Ja. Maar je denkt toch niet dat ik op dit moment zo’n heerlijk leven heb?’

‘En denk je dat ik sta te tapdansen van plezier als ik zijn billen weer eens heb afgeveegd?’

‘We zouden niet echt uit elkaar gaan, Ben. Het zou alleen maar tijdelijk zijn, tot de rechter een uitspraak heeft gedaan.’

‘Dat kan wel maanden duren. Doe niet zo absurd. Hoe zou je naast je werk helemaal in je eentje voor Jonah kunnen zorgen? En waar zou je tijdens deze schijnvertoning dan gaan wonen? Hiernaast? Zou dat niet een beetje verdacht zijn?’

‘Inderdaad, dat zou verdacht overkomen. Maar alleenstaande vaders zijn een van die mogelijk doorslaggevende factoren waar ik het over had. Als we willen dat dit lukt, Ben, dan moet jij Jonah nemen.’

‘Wacht nou eens even, zeg. Ik kan me niet herinneren dat ik met dat eerste punt akkoord ben gegaan, dat we uit elkaar zouden gaan, laat staan met het idee dat ik in mijn eentje voor hem zou gaan zorgen. We kunnen het met z’n tweeën al nauwelijks aan, Emma. Om eerlijk te zijn zie ik weinig in dat plan van jou.’

Ze kreunt. ‘Maar het zou in het belang van onze zaak zijn.’

‘Jonahs belang, bedoel je? Dan mogen die advocaten en die rechter hem wel even in huis nemen, dan zijn ze binnen een uur om.’

Dan verschijnt Jonah, alsof hij mijn woorden kracht wil bijzetten.

‘Ga maar weer naar bed, Jonah,’ zeg ik. Maar in de toon waarop ik dat zeg, klinkt waarschijnlijk ergernis door, en hij springt zo hard op en neer dat de vloer ervan trilt. Emma staat op, zegt zachtjes zijn naam, maar als ze naar hem toe gaat, duwt hij een hand in zijn mond en slaat wild met de andere hand op zijn hoofd.

‘Emma, weg daar,’ zeg ik. Hij maait een leeg wijnglas van tafel, dat op het kleed belandt. Hij schopt ertegenaan. Ik sla mijn armen om hem heen, maar hij worstelt zich los en zet zijn tanden hard in mijn schouder. Ik geef hem een klap op zijn hoofd om ervoor te zorgen dat hij ophoudt, met als gevolg dat de tranen in zijn ogen springen. Emma komt erbij om hem te troosten en hem weer naar bed te brengen. Ze knielt bij hem neer en bedekt zijn kin met liefdevolle kusjes. Jonah laat zich vooroverzakken tot zijn voorhoofd het hare raakt. Ik laat ze alleen en ga op zoek naar desinfecterende zalf.

Een halfuur later komt Emma terug, bleek en geeuwend. Ze ploft naast me op de bank. ‘Gaat het?’ vraagt ze.

‘Ja, het zoveelste souvenirkje, meer niet. Misschien kun je er beter even een foto van nemen.’

Ze gaat naar onze slaapkamer om de camera te pakken en neemt een stuk of vijf foto’s van mijn rode, toegetakelde schouder. Dat wordt weer een foto voor het album vol snijwonden, blauwe plekken, kapotgesmeten glazen, borden en fotolijstjes, het ondersteu-

nend bewijsmateriaal van Jonahs agressieve en onvoorspelbare gedrag, verzameld voor een toekomstige rechtszaak – zijn anti-materie-cv. Ze geeft me een glas wijn.

‘Ik doe het niet, Emma.’

‘Er is nog een andere mogelijkheid,’ zegt ze.

‘Wat dan? Een dwangbuis?’

‘Dat jij hier in je eentje met Jonah blijft wonen.’

‘Ik heb je al gezegd dat dat niet gaat gebeuren, Emma.’

‘Ben, denk je dat je dit nog een jaar, twee jaar, drie jaar, tien jaar kunt volhouden? Ik niet, denk ik. Om nog maar te zwijgen van die arme Jonah. Hij heeft meer nodig dan we hem kunnen geven, meer dan de Maureen Mitchell hem te bieden heeft. Hij verdient een beter lot. Een beetje waardigheid, dat is wat hij nodig heeft. Hij heeft een plek nodig waar hij permanent kan wonen, Ben. Hij heeft vastigheid nodig. Misschien is dat zijn enige redding.’

Ik drink mijn glas leeg.

‘Ben,’ gaat ze verder, ‘we moeten echt alles uit de kast halen, hoe pijnlijk dat op de korte termijn misschien ook is. We moeten dit voor Jonah doen.’

‘En die andere mogelijkheid waar je het over had?’ vraag ik. Ik voel al dat mijn behoefte om haar tevreden te stellen groter is dan mijn verlangen naar zelfbehoud.